

Annika Landfors
tillståndschef

Ansvar för kommunens uppgifter enligt Lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter, ändring av socialnämndens reglemente samt fastställande av tillsynsavgift för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

Att hemställa att kommunfullmäktige beslutar

- att uppdra åt socialnämnden att ansvara för kommunens uppgifter enligt lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter
- att under § 2 i socialnämndens reglemente tillägga ”att ansvara för frågor som ankommer på kommunen enligt lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter”
- att fastställa en årlig tillsynsavgift på 2 000 kronor per försäljningsställe för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter att gälla från tidpunkten för kommunfullmäktiges beslut

Sammanfattning

Riksdagen fattade den 16 juni 2022 beslut om en ny lag som reglerar försäljningen av tobaksfria nikotinprodukter. Lagen som trädde i kraft den 1 augusti 2022 innebär att handlare som vill sälja tobaksfria nikotinprodukter måste anmäla försäljningen till den kommun där försäljningsstället är beläget innan försäljningen till konsument påbörjas. Lagen innehåller även regler för hur försäljningen ska gå till, bland annat gällande åldersgräns och marknadsföring. Kommunen är tillsynsmyndighet och har att kontrollera att försäljningen som sker är anmäld till kommunen och att gällande lagkrav efterlevs. Kommunen har rätt att ta ut en avgift för tillsynen.

Underlag för beslutet,

- Socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-09-01 (denna handling)

2022-09-01

Diarienummer

SO 2022/0165

Ärendet

Socialnämnden ansvarar redan för kommunens uppdrag gällande tillstånd för tobaksförsäljning och anmälningsskyldig försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare. Den nya lagstiftningen kring försäljning av tobaksfria nikotinprodukter är en reglering som är närliggande försäljningsreglerna kring tobak och e-cigaretter. Det faller sig därmed naturligt att socialnämnden tar ansvar även för det uppdrag som tillkommer kommunen gällande tobaksfria nikotinprodukter.

Tobaksfria nikotinprodukter saluförs främst som tobaksfritt snus, även kallat vitt snus. Produkterna har funnits på marknaden sedan mitten av 2010-talet men försäljningen har varit oreglerad. Det tobaksfria snuset har ofta smaker av mint, frukt, bär eller godis och produkterna har utvecklats att locka unga konsumenter. Eftersom nikotin är starkt beroendeframkallande har det med tiden blivit tydligt att försäljningen av de tobaksfria nikotinprodukterna behöver regleras.

Av den nya lagen framgår att dess syfte är att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förenade med bruk av tobaksfria nikotinprodukter. Den som vill sälja produkterna är skyldig att anmäla försäljningen till aktuell kommun. Vidare införs en 18-årsgräns för köp av produkterna och försäljaren är skyldig att förvissa sig om att köparen har åldern inne. Lagstiftningen innehåller även regler om marknadsföring som bland annat innebär att marknadsföringen inte får vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av produkten. Reklam får inte heller rikta sig särskilt till eller skildra barn eller unga som inte fyllt 25 år. Nya regler införs även gällande märkning med innehållsförteckning och hälsovarningar som upplyser om nikotinetns skadeverkningar.

Kommunen åläggs ett tämligen omfattande tillsynsansvar rörande bland annat produktkrav, innehållsdeklaration, hälsovarningar, marknadsföring, anmälan och egenkontroll samt ålderskontroll. Kontrollköp får användas som ett led i arbetet med att göra försäljarna uppmärksamma på vikten av att kontrollera legitimation för att säkerställa att kunden har fyllt 18 år. Skulle brister upptäckas vid tillsyn har kommunen verktyg att ta till i form av föreläggande, varning eller förbud.

Enligt 40 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter får en kommun ta ut avgifter för sin tillsyn över den som bedriver anmälningsskyldig försäljning enligt 17 § samma lag. Avgiftsuttag ska ske enligt självkostnadsprincipen i 2 kap. 6 § kommunallagen (2017:725) som säger att kommuner inte får ta ut högre avgifter än

2022-09-01

Diarienummer

SO 2022/0165

vad som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.

Socialnämndens tillsynsavgift för försäljning av e-cigarett och påfyllnadsbehållare är bestämd till 2 000 kronor per år. Bedömningen är att tillsynen över tobaksfria nikotinprodukter till omfattning och innehåll i stort sett kommer att motsvara den tillsyn som görs gällande e-cigarett. Avgiften för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter föreslås därför fastställas till motsvarande belopp, en årsavgift per försäljningsställe om 2 000 kronor.

Beredning

Ärendet har beretts av socialnämndens tillståndsenhet.

Barnets bästa

Att samhället tar ansvar och reglerar försäljning av beroendeframkallande produkter som innebär hälsorisker när de brukas gynnar barn och ungdomar.

Ekonomiska konsekvenser

Det uppdrag lagstiftaren ger till kommunen gällande tillsyn över försäljningen av tobaksfria nikotinprodukter medför kostnader för kommunen i form av arbetstid för tillsynspersonalen. Finansieringen görs via avgiftsuttag från försäljningsställena enligt självkostnadsprincipen. Antalet försäljningsställen för produkterna uppskattas till omkring 80 vilket med en årsavgift om 2 000 kronor per ställe skulle innebära intäkter om 160 tkr. Dessa intäkter beräknas täcka besök på samtliga försäljningsställen, uppföljningsbesök, informationsinsatser, kontrollköp och ett fåtal tillsynsärenden årligen.

Föredragning

Kommunens uppdrag enligt den nya lagen om tobaksfria nikotinprodukter är viktigt för att motverka de hälsorisker som följer med försäljningen av aktuella produkter. Särskilt angeläget är det att se till att barn och unga under 18 år inte får tillgång till nikotin. Uppdraget får anses höra hemma hos socialnämnden som redan ansvarar för liknande tillsyn gällande försäljningen av tobak och e-cigarett och som har en organisation inom tillståndsenheten som besitter nödvändig kunskap om och erfarenhet av tillsynsarbete. Förvaltningen föreslår därför att socialnämnden hemställer till kommunfullmäktige att uppdraget enligt den nya lagen ges till socialnämnden, att socialnämndens reglemente uppdateras i enlighet därmed samt att kommunfullmäktige fastställer en tillsynsavgift i enlighet med socialnämndens förslag i syfte att finansiera tillsynsverksamheten.

2022-09-01

Diarienummer

SO 2022/0165

Annika Pettersson
socialdirektör

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:

För kännedom: